

Курков

Андрій

ГРА у відрізаний ПАЛЕЦЬ

Харків
«ФОЛІО»
2019

Київ. 21 травня 1997 року. Ніч.

Сержант Воронько любив свою маленьку затишну скляну будочку ДАІ в самому центрі столиці — на майдані Незалежності. Особливо любив її ночами, коли перед ним відпочивала від коліс проїжджа частина Хрещатика, коли, вийшовши з будки покурити, він раптом помічав, що міська тиша дзвенить. На відміну від рідної сільської, яка стелеться звуконепроникним покривалом. У селі далекий випадковий гавкіт якого-небудь пса розлетівся б на кілометри, розбивши тишу вщент. У міській тиші цей гавкіт потонував би, ніким не почутий: вона б просто поглинула будь-який шум.

Нічне місто, якого всі так чомусь бояться, беззахисно лежало перед сержантом і викликало почуття любові та гордості. Воронько відчував себе його захисником, оборонцем та охоронцем. Він був схожий на дбайливого хазяїна. І господарство в нього було велике та різноманітне: і головпоштамт, і фонтани, і навіть червоний рекламний дирижабль із написом «Coca-cola», що бовтався над землею на прив'язі поряд із місцем, де колись стояв пам'ятник Леніну.

Подивившись на годинник — а було вже пів на третю, — сержант Воронько виклав зі свого портфеля на пульт комп'ютерного ноутбука, розкрив його. Цей комп'ютер подарував йому кум,

який працював у податковій поліції. Звичайно, подарував не так просто — із вдячності за те, що сержант допоміг йому оформити машину, пригнану з Німеччини. Усе б нічого, та вона виявилася краденою та з фальшивими документами. А так — машина вищій клас. «Opel kadett». Кум тепер на ній іноді у гості приїжджає. Тепер вона вже «чиста». Один приятель дав папір, що машина в розшуку за кордоном не перебуває, інший оформив усе, як належить. І все по дружбі — ну, посиділи, випили, домовилися разом без дружин на риболовлю з ночівлею. Все по-людськи, як свояки.

І ось тепер він може ночами не лише милуватися безлюдним Хрещатиком, але і в карти з комп'ютером пограти: в дев'ятку. Чи пасьянс розкладати. Кум усе показав. Щоправда, клятий комп'ютер не переграєш. Зазвичай він програє. Але ж це не людина, так що й пограти йому не соромно. Які тут образи?

Увімкнув сержант свій ноутбук, натиснув по завченому порядку потрібні клавіші, й з'явився на екрані смішний чоловічок із дзвоником. Подзвонив, і перед сержантом виникли його карти. Хороші карти, з такими не виграти — гріх.

Зробив сержант перший хід, аж раптом на пульті спалахнула лампочка, і в нічну тишу скляної будочки увірвався хрипкий механічний голос рації:

— Сьомий! Терміново прибути на пост одинадцять!

Сержант узяв рацію: «Слухаюсь», — і зітхнув. Не дали йому насолодитися грою.

Вимкнув комп'ютер, поклав у портфель. Сів у ДАІшні «Жигулі», що стояли біля бровки метрів за п'ять від будки, і поїхав. Пост номер одинадцять був недалеко — на Печерську. Якщо туди й назад, то він іще не одну гру устигне до зміни перекинути.

Хвилини через п'ять після того, як спустіла будочка ДАІ на майдані Незалежності, з пагорба навпроти злетів рекламний дирижабль «Coca-cola». Піднімався він над Хрещатиком важко і повільно. Під ним на линві бовталося витягнуте людське тіло.

У тиші безвітряної ночі дирижабль тягнув свій вантаж під невидимий небесний купол.

Сержант Воронько вже під'їжджав до Печерського моста, як раптом із рації пролунав знайомий хрипкий голос:

— Сьомий! Відбій! Можеш повертатися!

Воронько тільки похитав головою. Розвернувся на порожній дорозі й поїхав знов на Хрещатик. Залишалося ще три години до кінця чергування, а тоді, додому і залягти на боковеньку. Але за ці три години, що залишилися, можна досхочу награтись. Аби більше з поста не зривали.

2

Київ, 23 травня 1997 року.

Метушня вокзалу залишилася позаду. Нік Ценський обвів вокзальний майдан утомленим поглядом і обернувся до Івана Львовича, що сидів поруч на задньому сидінні темно-синього «БМВ».

— Вам відпочити треба, — співчутливо закивав головою Іван Львович, дивлячись своїми маленькими очима в обличчя Ніку.

Нік дійсно потребував відпочинку — сім днів дороги та ще цілісінький місяць метушни з підготовкою до від'їзду, продажем квартири, відправкою контейнера з речами.

Тепер Таджикистан здавався далеким і абсолютно чужим. І слава богу. Дружина з сином залишилися поки що в Саратові у рід-

ні — влітку там добре. Волга, купання, риболовля. Обличчя навкруги слов'янські — вже легше. Не те що в Душанбе, де кожен зустрічний погляд без усмішки, і не знаєш, що за ним криється.

— Я гадаю, що з Києвом ви як-небудь потім самі познайомитесь, а зараз прямо в санаторій. У вас там буде тимчасовий будиночок із усіма зручностями, там я вам усе і розповім.

Слово «будиночок» викликало у Ніка добру усмішку. В них колись був будиночок десь під Житомиром. Будиночок і сад. Це коли його бабуся була жива. Вони приїжджали туди з мамою на все літо кілька разів. Коли це було? Шістдесят другий? Шістдесят третій? Не пізніше, адже в шістдесят п'ятому він уже був сиротою і його забрали батькові батьки, що жили в Душанбе. Потім — провал, немов далі дитинства не було. Школа, інститут військових перекладачів, служба при штабі округу, два відрядження в Африку. І все це на жовтому піщаному тлі, на тлі обличчя пісочного кольору, на тлі красивих неприступних гір, теж пісочного кольору. Потім тихе весілля, народження сина. Звільнення з роботи дружини «за кольором обличчя». Її начальник Сарултаєв зрозумів незалежність як очищення НДІ геології від нетаджиків. Потім подзвонив, вибачився, сказав, що в Росії їм буде краще. А що в Росії? Єдина рідня в Саратові, й ті живуть без копійки. Добре хоч прийняли їх, поселили на дачі, обіцяли чим зможуть допомагати Тані й Володьці, поки він тут улаштується. Йому ще поталанило, що він зустрів Івана Львовича. Випадкова зустріч, а як усе перевернула.

Нік тоді виходив із Управління прикордонними військами. Настрій був кепський. Подавав рапорт на переведення в Росію, дістав відмову. А тут цей немолодий полковник у цивільному, командировочний, попросив пояснити, як у відомчий готель про-

їхати. А чого їхати — пішки п'ятнадцять хвилин від Управління прикордонними військами. Провів його Нік, розговорилися по дорозі. Увечері разом повечеряли в турецькому ресторанчику. Там Іван Львович і згадав уперше про те, що в Україні формується нова служба, і є можливість потрапити в її «фундамент». Особливо якщо бабуся жила під Житомиром. І з квартирою, сказав, допоможуть, і з облаштуванням. Звичайно, не все відразу. Все вимагає часу.

Машина виїхала на набережну. Сяло сонце.

— Ви пиво любите? — запитав раптом Іван Львович.

Нік кивнув.

— Загальмуй біля раків! — сказав Іван Львович шоферові. Нік здивовано глянув уперед по ходу машини і дійсно побачив біля бровки великий напис на картоні «РАКИ», під яким стояли два відра. Поряд на розкладному стільчику сидів хлопець у плавках і сонцезахисних окулярах.

— Чому? — запитав Іван Львович, вийшовши з машини.

— Полтинник штучка.

Нік теж вийшов, хотілося розім'яти ноги, що затерпли. Заглянув у відро. Воно було повне — чи то торгівля не йшла, чи то хлопець щойно тут улаштувався.

— Двадцять штук, — Іван Львович простягнув хлопцеві купюру.

Через десять хвилин машина виїхала за межі міста. Обабіч дороги зеленів ліс, стрункі високі сосни виступали іноді з нього, як поодинокі фігури.

Очі Ніка відпочивали на зелені, що проносилася повз машину. Це був абсолютно інший світ, справжній світ, у якому все було наповнене життям, — і люди, і земля, і навіть відра біля бровки дороги. Ні, випадок — бог життя! Це точно. Цю приказку Нік

«узяв на пам'ять» у приятеля Олекси, загиблого під час першого відрядження. Діло було в Заїрі, в їхній групі прилетіли двадцять троє людей, а повернулися одинадцятєро. Теж — випадкова річ. Групу розділили на дві — потрібно було провести переговори про постачання зброї з двома групами повстанців. Олекса поїхав перекладачем у першому мікроавтобусі, Нік — у другому. Потім повідомили, що перший мікроавтобус підірвався на протитанковій міні. Ось і вся історія. Випадок — бог життя.

Ліворуч з'явилась акуратна двометрова зелена огорожа. Шофер пригальмував і зупинився перед такими ж зеленими ворітьми, на яких було написано «26-й км».

— Ну як? — запитав Іван Львович, показуючи поглядом на дерев'яний фінський будиночок, до якого від дороги вела поспанна гравієм стежина. — Тут раніше партбоси відпочивали, а тепер усе по-іншому. Ходімо!

У будинку було три кімнати, кухня та веранда. Показавши все Ніку, Іван Львович усівся на канапу і перевів подих.

— Ну от, тепер каструлька з водою на плиту для наших раків і пиво з холодильника, ать-два! — жартівливо сказав він після паузи.

Поки Іван Львович порався на кухні, Нік переніс свої дві валізи у спальню і квапливо перебирає речі, намагаючись згадати, куди він поклав заготовлений для Івана Львовича подарунок. Нарешті рука сама наткнулася на загорнутий у шматок шкіри старовинний турецький ятаган, куплений колись на сармандському базарі.

Іван Львович повернувся з кухні з пивом і склянками. Нік зустрів його з блискучим витончено викривленим клинком у руках.

— Це вам! Спасибі, що витягнули нас звідти!

— Та ви що! — злякався Іван Львович. — Із Душанбе тягнули цей ніж? Вас же могли на будь-якому кордоні зняти з потяга і посадити! Про що ви думали?

— Це не ніж, це справжній ятаган... — стомлено мовив Нік. — Вибачте. Звичайно, не подумав. Але не хотілося залишати там. У контейнер не можна було — там митниця кожну ганчірку руками промацувала...

— Добре-добре, дякую! — Іван Львович наповнив склянки пивом. — Якщо пронесло, значить, удача на вашому боці. Дякую. На килим почеплю! Гарна річ. Я сам трохи засмиканий, вибачте. Думав, що за нами «хвіст» буде, але, слава богу, вчора пригода веселенька сталася, тепер усе СБУ на вухах стоїть. Їм не до нас. Уявляєте, на даху будівлі СБУ труп виявили! Хтось примудрився на рекламному дирижаблі його туди підняти, та ще й непомітно! Там камер штук двадцять навсібіч, тільки не в небо. А цей подаруночок просто з неба опустився. Петля на шиї, а другий кінець — до дирижабля! Такого ще не було. Труп теж, можна сказати, дуже шанований. Генерал у відставці, помічник президента з питань оборони...

— Навіщо старого вбивати? — Нік знизав плечима.

— Який же старий! Йому тільки сорок сім років, із ранніх. Устиг і в ДБ послужити, потім у Міноборони, а там рік із папірцями — за три у строю! Гарзд, спасибі йому за наше спокійне прибуття!

Вони поцокалися склянками з пивом.

— Раки вже червоніють! — Іван Львович кивнув у бік відчинених дверей на кухню.

Через півгодини Нік залишився на самоті. Іван Львович ввічливо відкланявся, пообіцявши заїхати через кілька днів. Побажав хорошого відпочинку.

Нік випив іще одну пляшку «Подільського» пива — воно йому сподобалося. Потім вимився під душем і, закривши фіранкою віконце у спальні, влігся на широке ліжко. Поки засинав — йому вважалися ритмічні похитування вагона.

3

25 травня 1997 року.

Вечір видався красивий і густозоряний, і п'ятнадцять хвилин безлюдної дороги від станції метро до рідної багатоповерхівки Віктор Слущкий подолав водномить. Він і так, на відміну від більшості жителів невдовзі побудованого будинку, ходив цією дорогою без страху, завжди готовий або витягнути з кишені піджака своє новеньке посвідчення слідчого карного розшуку, або показати свою «тетешку», що висіла в кобурі під пахвою. Ні те ні інше застосовувати йому поки що не доводилося, ні на роботі, ні на цьому кілометровому відрізку дороги, що виляса повз будмайданчики до єдиного завершеного. Дивна логіка будівельників була Вікторові незрозуміла — чому треба починати з дальнього будинку, а не навпаки, з ближнього до метро? Але хто знає, можливо, почни вони з ближнього — довелося б Вікторові з дружиною і тримісячною донькою все ще тіснитися в ГВС — гуртожитку внутрішніх справ, як вони називали хрущовську п'ятиповерхівку, що загубилася серед сталінських будівель Печерська.

Тепер пішки на восьмий поверх і — вечеря! Ліфт іще не встановили, тож фізична підготовка новоселів була на висоті, якщо не брати до уваги двійко старих, котрі оселилися на двадцятomu поверсі.

Віктор за звичкою затримався на нижньому просвіті вузьких сходів, даючи очам звикнути до темряви, потім рвонув уперед, одночасно прислухаючись до звуків бетонного колодезя. Не тому, що чогось боявся. Просто він постійно забував удома маленький ліхтарик — чи є сенс узагалі носити його цілий день тільки заради того, щоб увімкнути ввечері, повертаючись темними сходами додому?

Він прислухався, щоб не зіткнутися на східцях із численними сусідами, серед яких більшість так само, як і він, користувалися на сходах вухами й очима, а зовсім не ліхтариком.

Іра, маленька фарбована блондинка, що на око здавалася підлітком, вийшла в коридор із донькою на руках, почувши, як скреготнув дверний замок.

— Масла купив? — запитала вона.

Віктор одразу знітився. Відчуття провини затьмарило ту легку радість, із якою він повертався додому. Він зітхнув, зрозумівши, що краще було б йому повернутися з маслом, аніж із цією радістю.

— Значить, картоплю наминатимеш без нічого, — спокійно мовила Іра.

Потім уважніше придивилася до чоловіка. Помітила застиглу, мовби приховану посмішку, з якою він зайшов у квартиру.

— Ти такий худий! Тобі треба сало їсти! — сказала примружившись.

Віктор роззувся.